

СОФИЙСКА СТОКОВА БОРСА АД

ПРАВИЛНИК

ЗА ПРОИЗВОДСТВОТО ПРЕД БОРСОВИЯ АРБИТРАЖ
ПРИ „СОФИЙСКА СТОКОВА БОРСА“ АД

Приет от Общо събрание на акционерите на 7.10.1998 г.

Изменен и допълнен на 25.06.2002 г., 13.07.2004 г., 12.06.2007 г., 22.05.2024 г. и 25.02.2026 г.

В сила от 25.02.2026 г.

Съдържание

Глава първа СТАТУТ И КОМПЕТЕНТНОСТ	3
Глава втора ОБЩИ ПРОЦЕСУАЛНИ ПРАВИЛА	4
Глава трета ОСОБЕНИ АРБИТРАЖНИ ПРОИЗВОДСТВА	15
Глава четвърта ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ.....	21
ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	22

Глава първа СТАТУТ И КОМПЕТЕНТНОСТ

Чл. 1.

- (1) Борсовият арбитраж при „Софийска стокова борса“ АД, наричан по-нататък в този правилник "арбитражът", е независима от борсата правораздавателна институция.
- (2) Организацията на арбитража и статутът на арбитрите се определят от устройствения му правилник.

Чл. 2.

- (1) Арбитражът:
 1. дава задължителни тълкувания на Борсовия правилник на „Софийска стокова борса“ АД;
 2. разрешава спорове във връзка със сключването и изпълнението на борсовите сделки, включително споровете по съществуването и тълкуването им;
 3. разрешава спорове по изпълнението на договорите между членовете и клиентите им и между членовете и брокерите;
 4. разрешава други спорове, предвидени в Борсовия правилник на „Софийска стокова борса“ АД.
- (2) Арбитражът разрешава и спорове между търговци, възникнали по повод съществуването, тълкуването и изпълнението, респ. неизпълнението, на търговски сделки, както и спорове за попълване на празнини в договори или приспособяването им към нововъзникнали обстоятелства.

Чл. 3.

- (1) Арбитражът дава тълкувания на Борсовия правилник на „Софийска стокова борса“ АД по ред и процедура, установени в този правилник.
- (2) Арбитражът разглежда споровете във връзка с борсовите сделки по чл. 2, ал. 1, т. 2 и т. 3 от този правилник и въз основа на овластяването в чл. 37, ал. 3, т. 2 и т. 3 от Закона за стоковите борси и тържищата.

Чл. 4.

- (1) Арбитражът разглежда споровете, ако те са му възложени с арбитражно споразумение между страните.
- (2) Арбитражното споразумение трябва да бъде писмено. Смята се, че споразумението е писмено, ако се съдържа в договор или друг документ, подписан от страните, или в разменени между страните писма, телекси, телеграми, електронни съобщения и в други средства за комуникация или в общи условия, към които препраща сключен между страните писмен договор.
- (3) Смята се, че има арбитражно споразумение и когато ответникът писмено или със заявление, отбелязано в протокола на арбитражното заседание, приеме спорът да бъде разгледан от арбитража, както и ако предяви насрещен иск или възражение за прихващане. Същото се приема, когато ответникът участва в арбитражното производство чрез депозиране на писмен отговор, представяне на доказателства или явяване в арбитражно заседание, без да оспорва компетентността на арбитража.
- (4) Алинея трета изречение второ не се прилага, когато ответникът е физическо лице, с изключение на лицето, което е страна по спора в качеството му на едноличен търговец, предприемач, съдружник или акционер, управител или член на управителен орган на

дружество или прокурист, както и което се е задължило или е дало обезпечение за задължение на търговец или предприемач, което е предмет на спора.

Чл. 5.

- (1) Арбитражът разрешава споровете въз основа на правилата, установени в този правилник. По дела, основани на арбитражно споразумение, съгласието на страните да възложат спора на арбитража означава и приемане действието на този правилник.
- (2) Арбитражът прилага уговорените от страните правила за разглеждане на делото, освен ако те противоречат на повелителни норми на приложимия за арбитража закон, на принципите на този правилник или на естеството на арбитражното производство.
- (3) По въпроси, неуредени от споразумението между страните, от този правилник или от Закона за арбитража, от Закона за стоковите борси и тържищата или от Бурсовия правилник на „Софийска стокова борса“ АД, арбитражите процедурат според разумната си преценка, като се ръководят от естеството на арбитражното производство и предмета на спора и във всеки случай обезпечават равна възможност за защита на всяка от страните в процеса.
- (4) Арбитражът прилага онези разпоредби на правилника, които са в сила при започване на арбитражното производство, освен ако и двете страни поискат да се приложат разпоредбите, които са били в сила при сключване на арбитражното споразумение или са влезли в сила след започване на арбитражното производство.
- (5) Страна, която знае, че не е била спазена неповелителна разпоредба на Закона за арбитража или този правилник или изискване, предвидено в арбитражното споразумение, и въпреки това продължи да участва в арбитражното производство, без да възрази незабавно или в предвидения за това срок срещу нарушаване на съответното процедурно правило, не може да се позовава на нарушението.

Глава втора ОБЩИ ПРОЦЕСУАЛНИ ПРАВИЛА

Раздел I Общи положения

Чл. 6. По реда на тази глава арбитражът разглежда споровете по сключването и изпълнението на борсовите сделки, споровете между членовете и клиентите им и между членовете и брокерите им, както и споровете по чл. 2, ал. 2.

Чл. 7. Правилата на тази глава се прилагат съответно и за особените арбитражни производства, доколкото в Глава трета не са предвидени специални разпоредби.

Раздел II Решаващ орган

Чл. 8.

- (1) Арбитражът разглежда и решава възложените му спорове чрез решаващ орган, който може да се състои от един или от трима арбитражи.
- (2) Броят на арбитражите, влизащи в състава на решаващия орган, се определя от страните. Когато страните не са определили броя им, арбитражите са трима.

Чл. 9.

(1) Ако решаващият орган е от трима арбитри, всяка от страните избира по един арбитър от арбитражната листа, а двамата арбитри избират от арбитражната листа председател на решаващия състав в седемдневен срок от съобщението за избирането им.

(2) Ако ищецът или ответникът не посочат арбитър или арбитрите не изберат председател на състава в срока по ал. 1, арбитъра или председателя се назначава от председателя на арбитража.

(3) Ако ищите или ответниците са няколко, те трябва да посочат по общо писмено съгласие един арбитър от арбитражната листа. Ако не се постигне съгласие между ищите или ответниците, арбитърът се назначава от председателя на арбитража. Когато само част от ищите или ответниците са посочили общ арбитър, Секретариатът уведомява бездействащите за посочения арбитър. Ако те не възразят в 15-дневен срок, председателят на арбитража назначава посочения от страната арбитър.

(4) Ако решаващият орган е от един арбитър и страните не могат да се споразумеят за него, той се назначава от председателя на арбитража.

(5) При назначаване на арбитър по ал.2 и ал.3 председателят на арбитража трябва да съобрази неговата квалификация, изисквана от споразумението на страните, както и всички обстоятелства, които осигуряват назначаването на независим и безпристрастен арбитър.

(6) Решението на председателя на арбитража по ал. 2 и ал. 3 е окончателно.

Чл. 10. По съгласие на страните делото може да бъде разгледано и решено от един арбитър, който те избират от състава на арбитражната листа. Ако страните не постигнат съгласие относно избора, арбитърът се назначава от председателя на арбитража. Решението на председателя на арбитража е окончателно.

Чл. 11.

(1) Ако арбитърът не приеме избора, почине или бъде възпрепятстван да изпълнява или не изпълнява задълженията си повече от 30 дни, секретариатът незабавно съобщава на съответната страна да посочи нов арбитър. Новият арбитър се посочва или назначава по реда на този правилник. Ако новият арбитър е съгласен с вече избрания председател на решаващия орган, той приподписва протокола за избор на председател. В противен случай нов председател се избира или назначава по реда на чл. 9 от този правилник.

(2) При възникване на обстоятелствата по ал. 1 по отношение на председателя на арбитражния състав, секретариатът незабавно уведомява посочените от страните арбитри да изберат нов председател. Новият председател се избира или назначава по реда на чл. 9 от този правилник.

(3) При възникване на обстоятелствата по ал. 1 по отношение на едноличен арбитър, заместването се извършва по реда на чл. 10 от този правилник.

(4) В случаите по предходните алинеи новообразуваният решаващ орган по своя преценка и след съобразяване на мнението на страните може отново да разгледа въпросите, които са били предмет на предходните заседания по делото, състояли се преди заместването.

Чл. 12.

(1) След уведомяването за избора му арбитърът е длъжен да посочи всички обстоятелства, които могат да породят основателни съмнения за неговата безпристрастност или независимост. Арбитърът има това задължение и в случаите на назначаване.

(2) Всяка страна има право да иска отвод на арбитъра, ако са налице обстоятелствата по предходната алинея.

(3) Арбитърът е длъжен да се отведе сам при посочените в ал. 1 обстоятелства.

Чл. 13.

- (1) Отвод на арбитър може да бъде искан само ако има обстоятелства, които пораждат основателни съмнения относно неговата безпристрастност или независимост, или ако той не притежава необходимата квалификация, уговорена между страните.
- (2) Отвод на арбитър може да бъде искан не по-късно от 15 дни след като страната е узнала за образуването на решаващия орган или след като е научила обстоятелствата, които дават основание за отвода. Отвод не може да се иска след като делото е обявено за изяснено от фактическа и правна страна и решаващият орган е пристъпил към постановяване на акта, с който приключва делото.
- (3) Искането за отвод се прави писмено до арбитражния състав, като се посочват основанията за него.
- (4) Ако арбитърът, чийто отвод е поискан, не се самоотведе или другата страна не е съгласна с отвода, по отвода се произнасят останалите двама арбитри, образувачи арбитражния състав. В случаите на едноличен арбитър по отвода се произнася председателят на арбитража.
- (5) Ако арбитражът не уважи отвода, страната, която го е предявила, може в седемдневен срок от уведомяването ѝ да поиска от Софийски градски съд да се произнесе по него. Софийски градски съд разглежда жалбата по реда на глава двадесет и първа „Обжалване на определенията“ от ГПК.
- (6) Арбитражният състав може да продължи разглеждането на делото и да постанови по него решение въпреки отвода и жалбата по ал.5.
- (7) Ако насрещната страна се съгласи с отвода или искането за отвод бъде уважено, новият арбитър или председател на решаващия орган се посочва или избира по реда на този правилник. Ако новият арбитър е съгласен с вече избрания председател, той приподписва протокола за избор на председател. В противен случай нов председател се избира или назначава по реда на чл. 9 от този правилник.

Чл. 14. На основанията, установени в ал. 1 на чл. 13, може да се иска отвод и на вещото лице. По отвода се произнася решаващият орган.

Раздел III

Иск и отговор по иска

Чл. 15.

- (1) Арбитражното производство започва с подаване на искова молба в Секретариата на арбитража в седалището му в град София, пл. „България“ № 1, партер.
- (2) Исковата молба се смята подадена в деня, в който постъпи в деловодството на арбитража, а ако е изпратена по пощата - в деня, отбелязан в пощенското клеймо в мястото на изпращането.
- (3) Правилото на ал. 2 се прилага и в случаите, когато този правилник предвижда подаването на молбата да става чрез борсови органи.

Чл. 16.

- (1) Исковата молба трябва да съдържа:
 1. пълното наименование на страните с ЕИК /ЕГН;
 2. точно обозначаване на адресите на страните, телефон и електронен адрес;
 3. цената на иска;
 4. искането на ищеца;
 5. изложение на обстоятелствата, на които ищецът основава своето искане, както и доказателствата, които потвърждават тези обстоятелства;

6. името на арбитъра, избран от ищеца или определен от страните измежду включените в арбитражната листа. Ищецът може да предостави назначаването на арбитъра на председателя на арбитража;
7. опис на документите, приложени към исковата молба;
8. подпис на ищеца.

(2) Към исковата молба се прилагат:

1. арбитражното споразумение или заверен от ищеца препис от него, когато спорът подлежи на разглеждане въз основа на арбитражно споразумение;
2. документ за внесена по сметката на арбитража такса и депозит за разносните по делото;
3. писмените доказателства;
4. копия от исковата молба и приложенията според броя на ответниците.

(3) Исковата молба и приложенията към нея се подават в три екземпляра, ако ответникът е един.

Чл. 17.

(1) Ищецът е длъжен да посочи в исковата молба цената на иска, дори ако той или част от него има за предмет непарично вземане.

(2) Цената на иска се определя:

1. при искове за парична сума - от размера на претендираната сума. Ако тя произтича от уговорки в чужда валута, цената на иска се определя съобразно курса на Българската народна банка в деня на предявяването на иска;
2. при искове за предаване на движими вещи - от тяхната стойност, а по искове за предаване на недвижими вещи - 1/4 от данъчната оценка, а когато такава няма - от пазарната цена;
3. при искове за установяване на съществуването на правоотношения или за тяхното преобразуване - от стойността на предмета на правоотношението към деня на предявяване на иска;
4. при искове за определено действие или бездействие - от размера на имуществения интерес на ищеца.

(3) Ако с исковата молба са предявени няколко иска, цената на всеки от тях трябва да бъде посочена отделно. Арбитражната такса се определя въз основа на сбора от цената на всички искове.

(4) Ако ищецът не е определил или е определил неправилно цената на иска, председателят на арбитража по свой почин или по искане на ответника определя цената на иска въз основа на наличните данни, а когато неправилно определената цена се установи по време на разглеждане на делото, решаващият орган определя цената на иска окончателно.

(5) Горните правила се отнасят и за определяне цената на възражението за прихващане.

Чл. 18. Молбите по особените арбитражни производства, предвидени в Борсовия правилник на Софийска стокова борса АД, могат да не съдържат посочване на цена.

Чл. 19.

(1) Когато спорът е от компетентността на арбитража, основана на арбитражно споразумение, но ищецът не се е позовал на арбитражното споразумение или не го е представил с исковата молба, арбитражът му изпраща покана в седемдневен срок да го представи или да заяви писмено, че желае, въпреки липсата на арбитражно споразумение, да бъде връчен препис от исковата молба на ответника.

(2) Ако в срока по ал. 1 ищецът не представи споразумение, обосноваващо компетентността на арбитража, и не заяви писмено, че желае да бъде връчен препис от исковата молба на ответника, както и когато споразумението се отнася до спор, който не може да бъде разглеждан от арбитраж, исковата молба се връща на ищеца с разпореждане на председателя на арбитража. Връщането на исковата молба не е пречка ищецът да предяви пред компетентния държавен съд иск за установяване на съществуването на действително арбитражно споразумение, обосноваващо компетентността на арбитража.

(3) Ако в срока по ал. 1 ищецът не представи арбитражно споразумение, но заяви писмено, че желае да бъде връчен препис от исковата молба на ответника, арбитражът му изпраща съобщение за внасяне на арбитражна такса в минимален размер и депозит за арбитражни разноски.

(4) Ако с отговора на исковата молба ответникът приеме делото да бъде разгледано при условията на чл. 4, ал. 3 от този правилник или ако в срока по чл. 21, ал. 2 от този правилник ответникът, без да оспорва арбитражната компетентност, подаде отговор на исковата молба, арбитражът изпраща на ищеца съобщение за донасяне на арбитражна такса върху общата цена на иска.

(5) Ако в случаите по ал. 3 ответникът не подаде отговор на исковата молба, производството по делото се прекратява от председателя на арбитража.

Чл. 20.

(1) Ако след постъпването на исковата молба в арбитража се установи, че тя не отговаря на изискванията на чл. 16, ал. 1, т. 1, 2, 4, 5 и 8 или на чл. 16, ал. 2, т. 2 и 4, на ищеца се дава срок, не по-дълъг от 15 дни за отстраняване на недостатъците. До изтичане на този срок исковата молба се оставя без движение.

(2) Ако до изтичане на срока по ал. 1 ищецът не отстрани недостатъците, председателят на арбитража, съобразявайки тяхното естество, разпорежда изпращане на препис от исковата молба и приложенията на ответника или връщане на исковата молба на ищеца и прекратяване на производството.

Чл. 21.

(1) След получаване на исковата молба и внасяне на арбитражната такса и депозита за разноски, арбитражът уведомява ответника, като му изпраща препис от исковата молба с приложенията и арбитражната листа.

(2) В 15-дневен срок от получаване на уведомлението и книгата по ал. 1 ответникът може да подаде отговор, придружен със съответни доказателства. В същия срок ответникът трябва да посочи избрания от него арбитър измежду включените в арбитражната листа или да предостави назначаването му на председателя на арбитража.

(3) Най-късно с отговора ответникът може да предяви насрещен иск или възражение за прихващане, ако спорът относно неговото вземане е от компетентността на арбитража. За насрещния иск се прилагат правилата на чл. 15, ал. 2 и 3 и чл. 16 - 20. Ако насрещното вземане е установено със сила на пресъдено нещо или не се оспорва от ищеца, то може да бъде предявено и по-късно.

(4) Неподаването на отговор не означава признаване на иска.

Раздел IV

Книжа, съобщения и връчване

Чл. 22.

- (1) Деловодството на арбитража изпраща на страните всички отнасящи се до тях документи на посочените от тях адреси или на адресите на надлежно упълномощените техни представители. Исковите молби, отговорите и молбите по делото с приложените доказателства, както и арбитражните определения и решения се изпращат препоръчано с обратна разписка.
- (2) Всички документи, съобщения и призовки могат да бъдат връчвани и лично на страните или на представителите им срещу подпис.
- (3) Страната по делото може да посочи електронен адрес, на който да ѝ бъдат изпращат документите по предходните алинеи. По отношение на ответника тази възможност се прилага, след като е бил уведомен за предявения срещу него иск по реда на ал. 1. Изпращането се удостоверява от деловодството на арбитража чрез прилагане на копие от електронното съобщение по делото.
- (4) Страната по делото може да изпраща подписани с електронен подпис волеизявления и придружаващи волеизявленията документи на предоставен от деловодството на арбитража електронен адрес. Получаването се удостоверява от деловодството на арбитража чрез прилагане на копие от електронното съобщение и приложените към него документи по делото.
- (5) Всяка страна получава възможност да проверява делото и дистанционно, включително и чрез интернет страницата на арбитража.

Чл. 23.

- (1) Исковата молба и приложените към нея доказателства, съобщението за насрочване на първото арбитражно заседание за разглеждане на арбитражното дело и постановеното арбитражно решение се връчват на ответника на територията на Република България по един от следните начини в посочената последователност:
 1. чрез препоръчана пратка от универсалната пощенска услуга или чрез куриерска услуга, извършена от лице, вписано в публичния регистър на операторите, извършващи неуниверсални пощенски услуги;
 2. чрез нотариус или частен съдебен изпълнител, ако книгата не са могли да бъдат връчени по начините, посочени в т. 1.
- (2) По искане на ищеца връчването по ал. 1, т. 2 може да бъде извършено и при първо изпращане на посочените книга, както и за връчване на други съобщения и документи по делото, като той понася съответните разноски независимо от изхода на делото.
- (3) Връчителят удостоверява с подписа си датата и начина на връчването, качеството на лицето, на което е връчено съобщението, както и всички действия във връзка с направен опит за връчване.
- (4) Когато страната след старателно издирване не може да бъде открита на адреса си на управление или на постоянния и настоящия си адрес, както и на адреса, посочен в сключения между страните договор, уведомлението се смята за получено, ако опитите за връчване са удостоверени от връчителя.
- (5) Уведомлението се смята за предадено и когато получателят е отказал да го получи, както и когато не се е явил да го получи, след като му е била оставена покана за това. Връчителят удостоверява тези обстоятелства писмено.
- (6) Алинея 4 и втората хипотеза на ал. 5 не се прилагат за страна – физическо лице по смисъла на чл. 4, ал. 4, освен когато страната вече е получила редовно исковата молба или предходно съобщение по реда на ал. 1.
- (7) Когато опитите за връчване на исковата молба или на съобщението за насрочване на първото открито арбитражно заседание са неуспешни, включително чрез прилагане на ал. 4 и 5, по искане на ищеца се прави нов опит за връчване в срок до три месеца от последния опит или делото се прекратява по негово искане. При прекратяване на

делото поради невъзможност да бъде призован ответникът, ищецът има право да предяви иска пред компетентния съд, като се запазва спирането на давността по време на прекратеното арбитражно производство.

(8) Сроковете за процесуални действия на страните започват да текат от деня, когато адресатът е получил съобщението. Ако последният ден на срока изтича в неработен ден, срокът изтича на първия работен ден.

Раздел V

Разглеждане на делото

Чл. 24.

(1) Преди насрочване на делото за разглеждане в открито заседание решаващият орган може да поиска от страните допълнителни становища, писмени обяснения и доказателства, ако прецени, че те са необходими за по-бързото и правилно разрешаване на делото. За тази цел делото може да се внесе в подготвително заседание без призоваване на страните, като те се уведомяват за взетите мерки и за сроковете за тяхното изпълнение.

(2) Председателят на решаващия орган може да прави отделни разпореждания по подготовката на делото, които се изпълняват от деловодството на арбитража. Председателят насрочва делото за разглеждане в открито заседание и възлага на деловодството призоваването на страните, свидетелите и вещите лица.

Чл. 25.

(1) Заседанията на арбитража се провеждат в град София в мястото, където е седалището му.

(2) При необходимост, установена от решаващия орган, или по молба на страните арбитражът може да проведе отделни заседания и на друго място. В този случай разносните се предплащат от страната, предложила провеждането на заседанието на друго място.

(3) Въз основа на мотивирана молба на всяка от страните, със съгласие на другата страна, решаващият орган може да разпорежи провеждане на открито заседание чрез видеоконферентна връзка. При необходимост, решаващият орган може и по свой почин, след изслушване на страните, да разпорежи провеждането на открито заседание изцяло или частично дистанционно чрез видеоконферентна връзка през избрана от решаващия орган електронна платформа. При дистанционен разпит на свидетели или вещи лица решаващият орган приема правила, които гарантират установяване на самоличността на разпитвания или на вещото лице и изключват използването на неразкрити пред решаващия орган помощни материали или намеса на друго лице по време на разпита.

(4) Процесуалните действия и изявления на арбитрите, страните, техните представители и на останалите участници в производството се регистрират по подходящ начин, позволяващ съхраняване и възпроизвеждане на информацията.

Чл. 26.

(1) Арбитражът уведомява страните за мястото и времето на заседанията по реда на чл. 22 и чл. 23 като следи всяка страна да разполага най-малко с 14-дневен срок, считано от получаване на уведомлението, за подготовка и участие в заседанието.

(2) Ако страните изрично са дали съгласието си за намаляване на срока по предходната алинея, делото може да бъде насрочено и в по-кратък срок.

Чл. 27. В арбитражното заседание страните могат да участват лично или чрез представители. Представители по пълномощно могат да бъдат и лица, които не са адвокати или юрисконсулти.

Чл. 28.

(1) Арбитражните заседания не са публични. В тях участват само страните по делото или техните представители, вещите лица и допуснатите свидетели. С разрешение на решаващия орган и със съгласие на страните могат да присъстват и лица, неучастващи в процеса.

(2) Неявяването на надлежно призована страна не е основание за отлагане на делото, освен ако неявилата се страна до откриване на арбитражното заседание е поискала отлагане на делото, посочвайки уважителни причини и представяйки писмени доказателства за тяхното наличие.

Чл. 29.

(1) По дела, основани на арбитражно споразумение, решаващият орган се произнася относно компетентността на арбитража с решението по делото, а когато тя бъде изрично оспорена - с определение, постановено в заседанието, когато е направено оспорването, освен ако разрешаването на спора относно компетентността е обусловено от разрешаването на спора по съществото на делото.

(2) Арбитражното споразумение, включено в договор, е независимо от другите негови клаузи. Нищожността на договора не означава сама по себе си недействителност и на съдържащото се в него арбитражно споразумение.

(3) Възражение за некомпетентност на арбитража да се произнесе с решение по делото може да бъде направено най-късно в първото арбитражно заседание. То може да бъде направено и от страната, която е избрала или участвала в избора на арбитър.

(4) Решаващият орган може да уважи и направено по-късно възражение за некомпетентност, ако има уважителна причина за закъснението.

(5) Ако решаващият орган отхвърли възражението за некомпетентност, арбитражното производство се провежда въпреки неучастието или отказа за участие на ответника в него.

Чл. 30.

(1) След откриване на заседанието и доклада на делото решаващият орган отправя предложение до страните да уредят спора със спогодба.

(2) Предложение за спогодба може да бъде правено и във всяко положение на делото до постановяване на решението.

(3) Ако страните постигнат спогодба пред решаващия орган, тя се вписва в протокола на заседанието и се подписва от страните и от арбитрите или едноличния арбитър.

(4) Страните могат да поискат спогодбата да бъде възпроизведена в арбитражното решение.

Чл. 31.

(1) Ако страните са изразили писмено съгласие за това, арбитражът може да се произнесе с решение само въз основа на писмените доказателства и становища, без призоваване в открито заседание. Решаващият орган обаче може да насрочи заседание с призоваване на страните, ако счете, че това е необходимо за правилното разрешаване на делото.

(2) Делото се разглежда без призоваване на страните, ако ответникът в отговора си по исковата молба признава иска.

Чл. 32.

- (1) Всяка страна трябва да докаже обстоятелствата, на които основава своите искания или възражения.
- (2) С оглед на обстоятелствата по делото решаващият орган може да приеме за доказани фактите, относно които страната е създала пречки за събиране на допуснати от него доказателства.

Чл. 33.

- (1) Писмените доказателства се представят в оригинал или в заверени от страната копия. Всяка страна задължително прилага заверени копия от представените доказателства за другата страна, които трябва да бъдат връчени своевременно. Ако документите са на чужд език, те се представят заедно със заверен от страната превод на български език.
- (2) Проверка на доказателствата се извършва по реда, установен от решаващия орган. За проверка на стоки и вещи, както и за оглед, страните се уведомяват своевременно. Решаващият орган може да възложи огледа на един от арбитрите.
- (3) Арбитрите преценяват доказателствата по свое свободно убеждение.

Чл. 34.

- (1) Решаващият орган може да изисква от страните да представят и други доказателства, както и по свой почин да призовава свидетели, да назначава вещи лица или да иска от неучастващи в процеса лица обяснения или намиращи се у тях документи, когато това е необходимо за правилното разрешаване на делото. За служебно събраните доказателства страните се уведомяват своевременно.
- (2) Решаващият орган може да задължи страните да предоставят на вещите лица необходимите сведения или да им осигурят достъп за проверка на документи, стоки или други вещи, когато това е необходимо за изготвяне на възложеното заключение.

Чл. 35. Всяка страна през времето на арбитражното производство може да измени или допълни своя иск или възражение, освен ако е уговорено друго. Решаващият орган може да не допусне исканото изменение, ако сметне, че то ще създаде особени затруднения за другата страна.

Чл. 36. Встъпване и привличане на трети лица е допустимо само със съгласие на страните, а при привличане - и със съгласието на лицето, което се привлича. Това правило се прилага и за предявяване на обратен иск против привлеченото лице. Привличането е допустимо до изтичане на срока за отговор на исковата молба. Съгласието трябва да бъде писмено.

Чл. 37.

- (1) Производството по делото се спира:
 - а) по общо писмено искане на страните;
 - б) когато в съд или в друг арбитражен съд се разглежда дело, решението по което ще има значение за решаване на спора;
 - в) по изрично разпореждане на закона.
- (2) Спряното дело се възобновява по искане на страна или при отпадане на основанието за спиране. В случаите на буква "а" то се прекратява ако в едногодишен срок от спирането му никоя от страните не е поискала възобновяването му.

Чл. 38.

- (1) За арбитражното заседание се води протокол от секретар, назначен от решаващия орган.
- (2) Протоколът трябва да съдържа:

1. деня и мястото на заседанието;
2. наименованието на арбитража;
3. имената на арбитъра или на решаващия състав и на секретаря;
4. номера на делото;
5. наименованията на страните и имената на представителите им;
6. имената на свидетелите, вещите лица и другите участващи в заседанието лица;
7. описание на хода на заседанието;
8. исканията на страните и техните доводи;
9. подписите на арбитъра или председателя на решаващия състав и на секретаря.

(3) Преписи от протокола се връчват на страните.

(4) В 7-дневен срок от получаването му страната може да поиска протоколът да бъде поправен или допълнен поради грешка или пропуск. Решаващият орган се произнася по искането с определение.

Раздел VI

Приключване на делото

Чл. 39.

- (1) Арбитражното производство приключва с постановяване на решение, когато няма пречки делото да се реши по същество.
- (2) Решение се постановява и при признаване на иска и отказ от иска.
- (3) Решението, което възпроизвежда постигнатата между страните спогодба, има същата сила като обикновено решение.
- (4) Когато обстоятелствата по делото налагат, решаващият орган може да постанови предварително или частично решение.
- (5) Решението трябва да се основава на закона и да е съобразено с условията на договора и търговските обичаи.

Чл. 40.

- (1) След като решаващият орган приеме, че всички обстоятелства, свързани със спора, са достатъчно изяснени, той обявява устните състезания за приключени и пристъпва към постановяване на решение.
- (2) Решението се взема в закрито заседание с мнозинство на членовете на решаващия орган. Председателят гласува последен. Ако не може да се образува мнозинство, решението се постановява от председателя.
- (3) Решението трябва да бъде мотивирано, освен ако възпроизвежда постигнатата в арбитражното производство спогодба или, ако страните са уговорили друго или, ако е предвидено друго в този правилник.
- (4) Решението се изготвя от докладчика и се подписва от останалите членове на решаващия орган. То е валидно и с подписите на мнозинството от арбитрите, ако съдържа отбелязване от председателя на причините за липсващия подпис.
- (5) Арбитърът, подписал решението с особено мнение, го изготвя писмено в седемдневен срок. Особеното мнение се прилага към решението.
- (6) Когато делото се решава от едноличен арбитър, решението се изготвя и подписва от него.
- (7) Арбитражното решение е окончателно и слага край на спора.

Чл. 41. Арбитражното решение трябва да съдържа:

1. деня и мястото на постановяването му;
2. наименованието на арбитража;
3. номера на делото;
4. имената на арбитрите;
5. наименованията на страните и другите лица, които участват в делото;
6. предмет на спора и кратко изложение на обстоятелствата по делото;
7. диспозитив;
8. мотиви;
9. подписи на арбитрите.

Чл. 42.

- (1) Решението се обявява непосредствено след завършване разглеждането на делото или в срок, който не може да бъде по-дълъг от 30 дни и който започва да се брои от изтичане на срока за писмени бележки от страните, ако последните са поискали представяне на такива.
- (2) Председателят на арбитража може при нужда да продължи срока по предходната алинея.
- (3) Решението се обявява с прилагането му в електронното досие на делото.
- (4) Препис от решението се връчва или изпраща на всяка от страните по реда на чл. 23, след като арбитражните такси и разноски са изцяло заплатени.

Чл. 43.

- (1) Решаващият орган възобновява производството по делото по искане на някоя от страните, ако установи, че по независещи от нея причини не е могла да се яви, както и да уведоми арбитража за тази невъзможност или да релевира неизвестни до приключване на устните състезания обстоятелства или доказателства. Искането за възобновяване се разглежда ако бъде направено до изтичане на срока, определен от решаващият орган за представяне на писмени бележки по делото.
- (2) Решаващият орган може по своя инициатива да възобнови производството по делото, ако до постановяване на решението установи, че то се нуждае от изясняване на обстоятелства или допълване с доказателства, които са от значение за правилното му решаване.

Чл. 44.

- (1) Решаващият орган по искане на всяка от страните или по свой почин може да поправи решението относно пресмятането, написването или друга явна фактическа грешка, която е допуснал. За исканата поправка другата страна се уведомява, като ѝ се предоставя срок за писмено становище.
- (2) Всяка страна може да поиска от арбитража тълкуване на решението. За исканото тълкуване другата страна се уведомява, като ѝ се предоставя срок за писмено становище.
- (3) Искането за поправка или тълкуване трябва да бъде направено в срок до 60 дни след получаване на решението, освен ако страните са уговорили друг срок. Когато решаващият орган действа по свой почин, той извършва поправката в 60-дневен срок от постановяване на решението.
- (4) Решаващият орган се произнася по поправката и тълкуването в 30-дневен срок от искането. Решението се постановява по правилата на чл. 40 и чл. 42.
- (5) Поправката на решението в частта относно арбитражните разноски става с определение при спазване на ал. 1, 2 и 3.

(6) Поправката и тълкуването стават част от решението.

Чл. 45. Решаващият орган по искане на всяка от страните може да постанови допълнително решение по претенции, по които е пропуснал да се произнесе. Искането трябва да бъде направено най-късно в 30-дневен срок от получаване на решението, като страната, която иска допълването, трябва да уведоми другата страна за това. Когато искането е основателно, решаващият състав постановява допълнително решение при спазване на разпоредбата на чл. 44, ал. 4.

Чл. 46.

- (1) Арбитражното решение е окончателно и задължително за страните. То се изпълнява доброволно.
- (2) Ако с решението не е даден срок за изпълнение, то подлежи на незабавно изпълнение.
- (3) Принудителното изпълнение на арбитражното решение се осъществява по общия ред.

Чл. 47.

- (1) Ако по делото не може да се постанови решение, арбитражното производство се прекратява с определение.
- (2) Определение за прекратяване на производството се постановява:
 1. при оттегляне на иска, освен ако ответникът не възрази и арбитражният орган намери наличие на законен интерес от постановяване на решение;
 2. по общо съгласие на страните, при спогодба между страните по чл. 30, ал. 3 и в случаите по чл. 37, ал. 2, изр. второ;
 3. при липса на предпоставки, необходими за разглеждане и решаване на делото по същество, както и когато поради бездействие на ищеца делото остане без движение в течение на повече от една година.
- (3) Ако решаващият състав още не е образуван по установения в този правилник ред, определението за прекратяване на арбитражното производство се постановява от председателя на арбитража.

Чл. 48. Всички приключени дела се съхраняват от деловодството на арбитража в течение на 10 години от обявяване на решенията и определенията по тях. След изтичането на този срок делата се унищожават, но решенията и мотивите към тях, както и сключените спогодби, се съхраняват 50 години.

Глава трета ОСОБЕНИ АРБИТРАЖНИ ПРОИЗВОДСТВА

Раздел I Тълкуване на Борсовия правилник

Чл. 49. Искания за задължително тълкуване на Борсовия правилник могат да отправят посочените в него органи и лица:

1. Общото събрание на борсата;
2. Съвета на директорите на борсата;
3. Управителния орган на клиринговата къща;
4. Главния изпълнителен директор на борсата въз основа на писмена молба от не по-малко от 10 акционери, членове или брокери.

Чл. 50.

(1) Искането за задължително тълкуване съдържа:

1. разпоредбата от правилника, чието тълкуване се иска;
2. изложение на обстоятелствата, във връзка с които се иска тълкуването;
3. в какво се състои искането.

(2) Към искането се прилага документ за внесена по сметката на арбитража такса.

Когато искането се прави по реда на чл. 49, т. 4 към него се прилага писмената молба, на която то се основава.

Чл. 51.

(1) Не се допуска и не се разглежда искане за тълкуване на повече от една разпоредба на Борсовия правилник, освен ако тълкувателният проблем налага произнасяне по свързани разпоредби.

(2) Недопустимо е и искане за тълкуване, отнасящо се до или свързано с конкретен спор от компетентността на Борсовия арбитраж, независимо дали спорът е възникнал.

Чл. 52.

(1) Искането за задължително тълкуване на Борсовия правилник се разглежда в закрито заседание в състав от трима арбитри, определени от председателя на арбитража и под негово председателство.

(2) Председателят на арбитража може да поиска от подателя на искането допълнителни пояснения, сведения или конкретизиране, ако то е неясно или непълно. Когато искането е направено от Общото събрание на борсата, необходимите пояснения се дават от Съвета на директорите.

(3) По постъпилите искания за задължително тълкуване председателят на арбитража може да изисква представяне на писмени становища от Съвета на директорите на борсата.

Чл. 53.

(1) Арбитражът се произнася с решение или определение по искането за задължително тълкуване в едномесечен срок от постъпването му.

(2) Решението за задължително тълкуване съдържа:

1. наименование на арбитража;
2. дата и място на постановяване на решението;
3. имената на арбитрите;
4. кратко изложение на искането за тълкуване;
5. тълкувателни мотиви;
6. диспозитив, в който се излага тълкувателният извод.

(3) Арбитражът се произнася с определение, когато оставя без разглеждане искането, когато то е оттеглено, както и в случаите, когато искането е било непълно или неясно и подателят му не е изпълнил дадените му указания за отстраняване на нередовностите по чл. 52, ал. 2.

Раздел II

Спорове по сключването на сделки с незабавно изпълнение и форуърдни сделки

Чл. 54.

(1) Арбитражът разглежда спорове по разногласия между страните, възникнали в хода на допълнителното договаряне по спецификацията към сключен борсов договор, когато:

1. в офертата е посочено, че се предлагат или изискват съответни допълнителни условия или
2. страните, респ. брокерите, са постигнали общо съгласие за допълнително договаряне.

(2) Не се допуска разрешаване на спор по унифицираните общи клаузи на борсовия договор, дори ако страните са дали съгласието си за това.

Чл. 55.

(1) Арбитражът образува делата по този раздел въз основа на регистрационните фишове за спорните сделки, предадени му по реда на Борсовия правилник.

(2) Не по-късно от 12 часа на работния ден, следващ деня на борсовата сесия, страните по спора са длъжни да депозират в арбитража писмени молби за разглеждането му. При неизпълнение в този срок се смята, че страните са оттеглили заявлението си за арбитраж и делото се прекратява, като договорът се смята за сключен по условията на офертата.

(3) Когато в срока по предходната алинея в арбитража е постъпила молба само от едната страна, договорът се смята за сключен при условията, предложени от нея.

Чл. 56.

(1) Молбата за разглеждане на спора по сключването на договора съдържа:

1. пълното наименование на страните по договора;
2. индивидуализиране на договора чрез данните по регистрационния фиш;
3. кратко изложение на разногласията по спецификацията;
4. проект за разрешаване на разногласията;
5. подпис на подателя.

(2) Към молбата се прилагат:

1. документ за внесена по сметката на арбитража такса или декларация за събирането ѝ от сумата на внесената гаранция за сделката;
2. копие от молбата за другата страна.

Чл. 57. Арбитражните дела по този раздел се разглеждат от 14 часа в работния ден, следващ деня на борсовата сесия, и приключват същия ден. По изключение и със съгласие или по искане на страните разглеждането на делото може да се отложи за срок, не по-дълъг от три дни.

Чл. 58. Страните, заявили отнасянето на спора пред арбитража по реда на Борсовия правилник, се смятат за редовно уведомени за деня на арбитражното заседание по чл. 57. Арбитражът не извършва отделно призоваване.

Чл. 59. Делата по този раздел се разглеждат и разрешават от дежурен едноличен арбитър, определен от председателя на арбитража.

Чл. 60. В арбитражното заседание участват само страните по делото, респ. борсовите членове и/или брокерите или техните представители.

Чл. 61.

(1) Арбитражът разглежда и се произнася само по спорните параметри на спецификацията.

(2) По искане на една от страните, отразено в молбата по чл.56 и ако другата страна даде съгласието си, арбитражът се произнася и по параметър, който не е бил спорен в хода на допълнителното договаряне.

(3) Когато арбитражът установи, че по определени параметри на спецификацията, които преценява като съществени за изпълнението на договора, страните не са вписали допълнителни клаузи, може да ги прикани да се споразумеят по тях. Ако споразумение не се постигне, арбитражът не се произнася по тези параметри.

Чл. 62.

(1) Решението се обявява веднага след приключване на заседанието в присъствието на явилите се представители на страните.

(2) В решението се възпроизвеждат спорните параметри на спецификацията, които се формулират според предложението на съответната страна. Арбитражът не може да формулира спорната клауза по начин, който не произтича от предложенията на някоя от страните, освен в случаите на спогодба.

(3) Решението се вписва в протокола на заседанието, който се връчва на страните.

Чл. 63.

(1) Решенията, постановени по реда на чл. 62, не се мотивират.

(2) Ако някоя от страните поиска мотивиране на решението, арбитражът изготвя мотивите в 7-дневен срок от внасянето на допълнителната такса, установена в тарифата.

Раздел III

Спорове по сключването на фючърсни и опционни сделки

Чл. 64. Арбитражът разглежда спорове по различия в съдържанието на регистрационните фишове, възникнали при оформяне на договорите по реда на Борсовия правилник.

Чл. 65.

(1) Арбитражът образува делата по този раздел въз основа на писмена молба на борсовия член или брокера.

(2) Молбата се подава чрез клиринговата къща най-късно до края на работния ден, следващ деня, определен за оформяне на борсовия договор по реда на Борсовия правилник.

Чл. 66.

(1) Молбата за разглеждане на спора по сключването на договора съдържа:

1. пълното наименование на страните по договора;
2. индивидуализиране на договора чрез безспорните данни по регистрационните фишове;
3. кратко изложение на различията в регистрационните фишове;
4. посочване на доказателствата, въз основа на които молбоподателят смята, че данните в неговия регистрационен фиш са достоверни.
5. подпис на подателя.

(2) Към молбата се прилагат:

1. документ за внесена по сметката на арбитража такса;
2. копие от молбата за другата страна.

Чл. 67. Делата по този раздел се разглеждат от състав от трима арбитри, определени от председателят на арбитража.

Чл. 68. В арбитражното заседание участват само страните по делото, респ. борсовите членове и/или брокерите или техните представители, както и борсовият котировчик.

Чл. 69. Арбитражното производство трябва да приключи не по-късно от един месец от образуването му.

Чл. 70.

- (1) Решението се обявява веднага след приключване на заседанието и се вписва в протокола на заседанието, който се връчва на страните.
- (2) По сложни дела постановяването на решението може да бъде отложено за не повече от три дни.
- (3) В решението се обявява кой от регистрационните фишове се приема за меродавен за окончателното съдържание на борсовия договор.
- (4) Решението се мотивира.

Раздел IV

Спорове по възражения на клиенти

Чл. 71. Възраженията на клиенти, според които условията по сключената борсова сделка се отклоняват от поръчката, се подават пред борсата или клиринговата къща по реда и в сроковете, установени в Боровия правилник.

Чл. 72.

- (1) Възражението съдържа:
 1. име, респ. наименование на клиента;
 2. име, респ. наименование на борсовия член, който е страна по сключената сделка;
 3. посочване на борсовата сесия, на която е сключена сделката;
 4. индивидуализация на борсовата сделка;
 5. посочване на отклонението между поръчката и сключената сделка;
 6. в какво се състоят исканията на клиента. Когато се иска заплащане на обезщетение, трябва да се посочи стойността му;
 7. подпис на клиента, респ. на представителя му.
- (2) Към възражението се прилага копие от договора между клиента и борсовия член и от конкретната поръчка за сключване на борсовата сделка.

Чл. 73. Когато исканията на клиента не бъдат уредени по реда и в сроковете, установени в Боровия правилник, борсата или клиринговата къща предават в арбитража постъпилото възражение на клиента, заедно със становището на борсовия член и копия от документите по сделката.

Чл. 74.

- (1) Когато договорът между клиента и борсовия член съдържа клауза, предвиждаща разрешаването на споровете от арбитража, неговият председател разпорежда на страните да бъде изпратено съобщение, с което ги уведомява за постъпилата в арбитража преписка по спора им.
- (2) В 14-дневен срок от получаване на съобщението по предходната алинея клиентът е длъжен да заяви писмено пред арбитража дали поддържа възражението си. Ако клиентът потвърди възражението си, то се приема като искова молба и по него се образува арбитражно дело.
- (3) Ако в срока по предходната алинея клиентът не потвърди възражението си, арбитражът изпраща повторно съобщение до страните, с което поканва борсовия член

в нов 14-дневен срок от получаване на това съобщение да предяви исканията си към клиента с предявяване на искова молба. Ако такава бъде подадена, по нея се образува арбитражно дело.

(4) Ако в срока по предходната алинея борсовият член не предяви иск против клиента или клиентът не потвърди възражението си, председателят на арбитража връща преписката на борсата или клиринговата къща и разпорежда на страните да бъде изпратено съобщение, че въпросът за действителността на борсовата сделка в отношенията между тях остава спорен.

(5) До изтичането на сроковете по предходните алинеи внесеният депозит не се освобождава, освен ако сделката е изцяло изпълнена при условията, при които е сключена.

Чл. 75. Когато договорът между клиента и борсовия член не съдържа клауза, предвиждаща разрешаването на споровете от арбитража, правилата на предходния член се прилагат съответно до потвърждаването или отричането на компетентността на арбитража.

Чл. 76. Делата по този раздел се разглеждат и решават по правилата на глава втора.

Раздел V

Спорове по клирингови задължения

Чл. 77. Когато в отношенията между клиринговата къща и борсовите членове останат неуредени маржови или други клирингови задължения и те не могат да бъдат разрешени по реда на Боровия правилник и Правилника за взаимоотношенията между борсовите членове и клиринговата къща, арбитражът разглежда спора по молба на заинтересуваната страна.

Чл. 78. Делата по този раздел се разглеждат и решават по правилата на глава втора.

Раздел VI

Обжалване на решения за изключване на борсови членове

Чл. 79. Решението на Съвета на директорите на борсата за изключване на борсов член може да се обжалва пред арбитража в 14-дневен срок от съобщаването му.

Чл. 80.

(1) Жалбата съдържа:

1. име, респ. наименование на борсовия член;
2. посочване на обжалваното решение;
3. основанията, поради които жалбоподателят го смята за неправилно;
4. подпис на жалбоподателя, респ. на представителя му.

(2) Към жалбата се прилагат документ за внесена по сметката на арбитража такса и копие от жалбата за борсата.

Чл. 81. По подадената жалба се образува дело, което се разглежда в открито заседание в състав от трима арбитри, определени от председателя на арбитража и под негово председателство.

Чл. 82. Съветът на директорите на борсата е длъжен в 7-дневен срок от получаване на копие от жалбата да представи в арбитража протокола от заседанието, на което е взето обжалваното решение, както и самото решение.

Чл. 83.

(1) Арбитражът се произнася само по оплакванията, изложени в жалбата.

(2) Арбитражът отменя решението за изключване, ако установи, че:

1. посоченото в решението основание за изключване не е осъществено;
2. решението е прието при нарушаване на процедурата за изключване по борсовия правилник и на реда за вземане на решения по устава на борсата и правилата за работа на съвета на директорите.

(3) Ако арбитражът установи, че към деня на вземане на решението за изключване основанието за изключване е съществувало, но в периода до подаване на жалбата, изключеният член е изпълнил съответното си задължение, той отменя решението, но разноските за арбитражното производство остават за сметка на жалбоподателя.

Раздел VII

Други производства

Чл. 84. Арбитражът разглежда по реда на този правилник и други производства, когато такива бъдат посочени в Борсовия правилник или в Правилника за взаимоотношенията между борсовите членове и клиринговата къща.

Глава четвърта

ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 85.

- (1) Определянето и разпределението на арбитражните такси и издръжката на разходите на арбитража се извършва в съответствие с тарифи, приети от Съвета на директорите на борсата.
- (2) Председателят на арбитража или решаващият орган могат да задължат страната, която иска събиране на доказателства, да внесе депозит за разноските.
- (3) Действия, за които не е внесен депозит, не се извършват.
- (4) Решаващият орган определя възнагражденията на секретаря, вещите лица и свидетелите, както и техните дневни и пътни пари.

Чл. 86.

- (1) По едно копие от решенията и определенията, постановени по арбитражните дела, се подрежда и подвързва по възходящ ред на номерата на делата по години и се съхранява от председателя на арбитража.
- (2) Председателят на арбитража организира воденето на картотека и определя начина на нейното поддържане и ползуване. Преписи от картотеката могат да издават на интересувашите си срещу заплащане на такса.
- (3) Решенията, постановени по искания за задължително тълкуване на Борсовия правилник, се класират по години отделно от останалите арбитражни решения. По един екземпляр от тях се предава на Съвета на директорите на борсата.
- (4) Решенията, постановени по особените арбитражни производства по глава трета, могат да се класифицират отделно по ред, определен от председателя на арбитража.

Чл. 87.

- (1) Председателят на арбитража организира текущото и периодично обобщаване на арбитражната практика.
- (2) Председателят на арбитража може да разреши публикуването в периодичния печат на отделни или обобщени становища на арбитража, а съгласувано с общото събрание на арбитражната колегия - да възложи отпечатването на сборници с практиката на арбитража.

(3) Публикациите по предходната алинея не могат да включват наименованията на страните и данни, които могат да засегнат интересите им. Председателят на арбитража може да изключи и други данни от публикуване, чието оповестяване намира за неуместно.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Измененията и допълненията на този правилник се приемат от Общото събрание на „Софийска стокова борса“ АД.

§ 2. Този правилник е приет от общо събрание на акционерите на Софийска стокова борса АД, проведено на 7.10.1998 г. и коригиран и допълнен от общи събрания на акционерите на Софийска стокова борса АД, проведени на 25.06.2002 г., на 13.07.2004 г., на 12.06.2007 г., на 22.05.2024 г. и на 25.02.2026 г.